

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Alia argumenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Deo uno affectiva virtualiter distinguitur à natura divina, Spiritus Sanctus ex vi suæ processionis recipit unionem secundum affectum, non tamen unionem seu identitatem in natura: Ergo similitudo, &c.

Respondeo negando Antecedens: cum enim esse intelligibile ad lineam intellectualem pertinet, identificatur cum natura divina (quæ, ut ostendimus, per ipsum intelligere purissimum & actualissimum constituitur) absque virtuali unionem & actualissimum constituitur) absque virtuali discrimine. Unde repugnat quoddam Verbum Divinum perfectè assimilatur producenti in esse intelligibili, ex vi processionis, nisi etiam ex vi processionis perfectè ei assimilatur in esse naturali, sicut in natura, sub modo essendi naturali & entitativo: licet Spiritus Sanctus possit ex vi processionis recipere unionem secundum affectum, absque eo quod ex vi ejusdem processionis accipiat unionem in esse naturali, seu identitatem in natura; quia cum unio affectiva ad lineam voluntatis pertineat, est quid consequens naturam divinum, nec metaphysicam ejus constitutionem recipit, ut in Tractatu de voluntate Dei fusè ostendimus.

Urgebis: Licet esse intelligibile & naturale non distinguantur in Deo virtualiter, eminenter tamen æquivalenter distinguuntur: Sed hæc eminentialis distinctio sufficiens est ut Verbo Divino communicetur formaliter natura divina sub modo essendi intelligibili, ex vi processionis, absque eo quod sub modo essendi naturali, formaliter ex vi processionis communicetur: Ergo sufficit, ut Verbum Divinum non procedat simile formaliter in natura sub conceptu naturæ, & consequenter ut ejus processio non sit generatio. Major, & consequens Consequentia patet: Minor verò, in qua est difficultas, variis exemplis ostenditur. Nam hæc eminentialis distinctio inter intellectum & naturam divinam, sufficit ut à visione beatifica participetur formaliter divina intellectio, non autem natura; & è contra, à gratia habituali participetur formaliter natura, & non intellectio. Item hæc eminentialis distinctio inter essentiam sub conceptu speciei, & sub conceptu naturæ, sufficit ut naturam mentibus Beatorum formaliter sub conceptu speciei, non autem sub conceptu naturæ. Deinde sola distinctio eminentialis inter rationem Verbi & rationem Filii in secunda Trinitatis Persona, sufficiens est ut suppositum Verbi, Christum naturam, Filium naturalem constituat, absque eo quod constituat illum in ratione Verbi: Ergo nec sola distinctio eminentialis inter esse intelligibile & naturale, sufficit ut licet ex vi processionis communicetur Verbo Divino natura sub modo essendi intelligibili, non communicetur tamen sub modo essendi naturali, & sub proprio conceptu naturæ.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum, duplicem dari in Deo distinctionem eminentialem: una est talis simpliciter & absolute, & præscindendo ab omni ordine & analogia ad creaturas, qualis reperitur inter essentiam & attributa, vel inter absolute & relativa; & hæc vocatur absolute distinctio virtualis: alia est quæ dicitur eminentialis solum secundum quid, & per respectum & analogiam ad res creatas, participantem unam perfectionem Dei, non verò aliam. Hoc modo distinguuntur in Deo essentia & natura, existentia & essentia, ratio filii & ratio Verbi; relatio ut generantis formæ hypostatice, & relative, & natura divina, ut habet rationem naturæ, à se ipsa ut gerit vices speciei, & intellectus, juxta probabilior sententiam. Prima distinctio sufficit, ut Deus possit unum ad intra communicare, alio non communicato; sicut Pater de facto communicat suam essentiam Filio, non verò suam paternitatem, vel potentiam generativam: secunda verò sufficit quidem ad hoc ut unum possit ad extra communicari, alio non communicato, non tamen ut possit ad intra communicari. Patet hoc in exemplis adductis: implicat enim quoddam Pater communicet essentiam Filio, non communicat existentiam & naturam; & quoddam Filium producat in ratione filii, nisi etiam illum producat in ratione verbi, & sic de cæteris. Quia ergo esse intelligibile & naturale distinguuntur eminenter hoc secundo tantum modo, & solum per analogiam ad creaturas; repugnat quoddam Pater æternus communicet suam essentiam Filio, sub modo essendi intelligibili, nisi etiam illam ei communicet, sub modo essendi naturali & entitativo. Quamvis in rebus creatis hæc duo possint separari, & Deus de facto uniat suam essentiam mentibus Beatorum, per modum speciei, & formæ intelligibilis; & repugnet tamen, quoddam illam eis communicet per modum formæ naturalis, & in esse entitativo, ut in Tractatu de visione Beatifica fusè declaravimus.

Respondeo negando Majorem: non enim quidquid convenit termino producto per processionem, communicatur illi ex vi processionis, sed solum id quod est ratio formalis terminandi processionem: quod verò ratio formalis terminandi non est, licet communicetur per processionem, propter identitatem cum ratione formali terminandi, non tamen communicatur formaliter ex vi processionis. Unde quia natura divina non est ratio formalis terminandi processionem Spiritus Sancti, sed quid identificatum cum ratione formali terminandi, nempe cum ratione impulsus, quæ formaliter terminat, consequens fit, quoddam licet communicetur per processionem, non tamen ex vi processionis.

Instabis: Divina Natura est id quod primario terminat processionem Spiritus Sancti: Ergo est ratio formalis terminandi, & consequenter non solum convenit Spiritui Sancto per processionem, sed etiam ex vi processionis. Vtraque Consequentia patet ex dictis, Antecedens autem probatur. Per id Spiritus Sanctus primò terminat processionem, quod prius ei convenit: Sed prius ei convenit divina natura, quam ratio impulsus, aut quodlibet aliud attributum; quia Divinitas est eminenti quodam modo radix omnium attributorum, non solum in Deo ut præintellecto Personis, sed etiam in quacumque Persona: Ergo divina

Instabis: Divina Natura est id quod primario terminat processionem Spiritus Sancti: Ergo est ratio formalis terminandi, & consequenter non solum convenit Spiritui Sancto per processionem, sed etiam ex vi processionis. Vtraque Consequentia patet ex dictis, Antecedens autem probatur. Per id Spiritus Sanctus primò terminat processionem, quod prius ei convenit: Sed prius ei convenit divina natura, quam ratio impulsus, aut quodlibet aliud attributum; quia Divinitas est eminenti quodam modo radix omnium attributorum, non solum in Deo ut præintellecto Personis, sed etiam in quacumque Persona: Ergo divina

tura divina, ut habet rationem naturæ, à se ipsa ut gerit vices speciei, & intellectus, juxta probabilior sententiam. Prima distinctio sufficit, ut Deus possit unum ad intra communicare, alio non communicato; sicut Pater de facto communicat suam essentiam Filio, non verò suam paternitatem, vel potentiam generativam: secunda verò sufficit quidem ad hoc ut unum possit ad extra communicari, alio non communicato, non tamen ut possit ad intra communicari. Patet hoc in exemplis adductis: implicat enim quoddam Pater communicet essentiam Filio, non communicat existentiam & naturam; & quoddam Filium producat in ratione filii, nisi etiam illum producat in ratione verbi, & sic de cæteris. Quia ergo esse intelligibile & naturale distinguuntur eminenter hoc secundo tantum modo, & solum per analogiam ad creaturas; repugnat quoddam Pater æternus communicet suam essentiam Filio, sub modo essendi intelligibili, nisi etiam illam ei communicet, sub modo essendi naturali & entitativo. Quamvis in rebus creatis hæc duo possint separari, & Deus de facto uniat suam essentiam mentibus Beatorum, per modum speciei, & formæ intelligibilis; & repugnet tamen, quoddam illam eis communicet per modum formæ naturalis, & in esse entitativo, ut in Tractatu de visione Beatifica fusè declaravimus.

Disp. 2. art. 3

S. V.

Alia argumenta solvuntur.

Objicies primò: Quidquid habet Spiritus Sanctus ex sua processione & origine, habet ex vi suæ processionis & originis: Sed Spiritus Sanctus ex sua processione & origine, habet divinam naturam; non enim illam habet à se, sed ab alio communicatam; alioquin darentur duo innascibiles in Trinitate, quod est hæreticum: Ergo habet illam ex vi suæ processionis & originis, & consequenter non minus erit genitus, quam Filius.

Respondeo negando Majorem: non enim quidquid convenit termino producto per processionem, communicatur illi ex vi processionis, sed solum id quod est ratio formalis terminandi processionem: quod verò ratio formalis terminandi non est, licet communicetur per processionem, propter identitatem cum ratione formali terminandi, non tamen communicatur formaliter ex vi processionis. Unde quia natura divina non est ratio formalis terminandi processionem Spiritus Sancti, sed quid identificatum cum ratione formali terminandi, nempe cum ratione impulsus, quæ formaliter terminat, consequens fit, quoddam licet communicetur per processionem, non tamen ex vi processionis.

Instabis: Divina Natura est id quod primario terminat processionem Spiritus Sancti: Ergo est ratio formalis terminandi, & consequenter non solum convenit Spiritui Sancto per processionem, sed etiam ex vi processionis. Vtraque Consequentia patet ex dictis, Antecedens autem probatur. Per id Spiritus Sanctus primò terminat processionem, quod prius ei convenit: Sed prius ei convenit divina natura, quam ratio impulsus, aut quodlibet aliud attributum; quia Divinitas est eminenti quodam modo radix omnium attributorum, non solum in Deo ut præintellecto Personis, sed etiam in quacumque Persona: Ergo divina

196.

197.

Y ; divina

divina natura est id quod terminat processionem A Spiritus Sancti.

198. Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem, distinguo Majorem. Per id Spiritus Sanctus primò terminat processionem, quod prius ei convenit: in intentione, concedo Majorem: in executione, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Itaq; id quod prius convenit in intentione, & in genere finis seu rationis finalis, est ratio primaria terminandi actionem, non id quod prius convenit in executione, & in genere subiecti aut principii. Constat hoc in multorum sententia, afferentium unicà actione produci partialem substantiam, & partialem quantitatem: quæ actio non à substantia partiali, quæ prior est ordine executionis, & in genere causæ materialis, sed à partiali quantitate, quæ prior est in intentione, & in genere causæ finalis, speciem desumit. Constat etiam in sententia aliorum, afferentium unicà actione produci qualitates alterativas, & formam substantialem: quæ actio, non à qualitatibus prius in executione productis, sed à forma substantiali, quæ prior est in intentione, specificatur. Licet autem natura divina prius veluti executivè communicetur Spiritui Sancto, quàm omnia attributa, quia est veluti subiectum & radix illorum; in intentione tamen, & in genere rationis finalis, non ita contingit, sed actio voluntatis primò in intentione ad communicandum attributum inclinatur, nempe rationem impulsus: & idè non natura, sed attributum, est ratio primaria terminandi, & specificandi processionem Spiritus Sancti.

199. Dices: Quando cumque eadem actione producitur natura & proprietas, natura non solam est prior in ordine executionis, sed etiam intentionis: Ergo quando eadem actione communicantur natura & attributum, natura gaudet utraque prioritate: Sed Spiritui Sancto eadem actione communicantur natura & attributum: Ergo natura divina respectu talis actionis, nedum in executione, sed etiam in intentione attributum præcedit.

200. Respondeo verum esse Antecedens, quando primò producuntur natura & proprietas, secus D autem quando non primò producuntur, sed jam producta natura supponitur; ut constat in agnatione, quæ quia substantiam jam productam supponit, licet producat partialem substantiam, cum partiali quantitate, non tamen fertur intentio naturæ primariò in partem substantiæ, sed in quantitatem partialem. Quia ergo in Deo processio per voluntatem, jam supponit communicatam naturam, sub conceptu naturæ, per generationem Verbi, idè primariò in intentione, non ad naturam communicandam, sed ad attributum terminatur.

201. Dices rursus: Omne agens intendit producere sibi simile, nedum in principio proximo agendi, sed etiam & maximè in radicali: ignis enim v. g. calefaciendo, non solum intendit producere sibi simile in calore, sed etiam in forma substantiali; & pater non intendit solum sibi assimilare filium in potentia generativa, sed etiam & maximè in natura: Sed essentia divina est principium radicale productionis Spiritus Sancti, sicut voluntas est formale & proximum: Ergo Pater & Filius producendo Spiritum Sanctum, intendunt sibi simile in natura, & non solum in attributo; & consequenter processio Spiritus Sancti per se primò tendit in ordine intentionis ad communicandam divinam naturam, & non solum aliquod ejus at-

tributum, scilicet rationem impulsus.

Respondeo Majorem esse tantum veram, quando agens agit per virtutem proximam, destinatur ad communicandam naturam; quando verò agit per alias virtutes, intendit ad summum sibi simile formaliter in principio proximo. Unde cum intellectus in Divinis sit potentia per se primò destinata ad communicandam naturam, non autem voluntas: Pater & Filius producendo simul Spiritum Sanctum per voluntatem, non intendunt bene tamen Pater, per intellectum producendo Filium.

B Obijcies secundò: Spiritus Sanctus procedit formaliter ut persona divina: Ergo ut habens naturam divinam. Consequentia videtur manifeste, quia Persona Divina non potest non dicere naturam divinam. Antecedens verò probatur primò, Spiritus Sanctus ex vi suæ processionis procedit ut subsistens in aliqua natura: Non creata, alià se natura. Ergo divina: subsistens autem in natura divina, est persona divina: Ergo procedit formaliter ut persona divina.

Secundò: Spiritus Sanctus habet ex vi suæ processionis illud quod est constitutum personæ divinæ, nempe relationem originis: Ergo procedit formaliter ut persona divina.

C Tertiò, Spiritus Sanctus procedit ut realiter distinctus à Patre & Filio: Sed non distinguitur realiter, nisi in quantum est una ex personis divinis: Ergo idem quod prius.

Quartò, Spiritus Sanctus formaliter ex vi processionis procedit ut est: Sed est formaliter persona divina: Ergo procedit formaliter ut persona divina.

Propter hæc argumenta, quidam concedunt Spiritum Sanctum procedere formaliter ut personam divinam, licet negent illum procedere formaliter ut Deum. Sed illi minus consequenter loquuntur: cum enim persona divina nihil aliud sit, quàm subsistens in natura divina, si hæc non convenit Spiritui Sancto, ex vi processionis, non potest procedere formaliter ut persona divina. Unde prætermissa hæc solutio, respondeo, negando Antecedens. Ad cuius primam probationem, negatur Spiritum Sanctum formaliter procedere ut subsistentem in aliqua natura: solum enim ex vi processionis procedit ut amor subsistens substantiæ relativæ.

Ad Secundam verò probationem, dices Spiritum Sanctum habere quidem ex vi suæ processionis subsistentiam relativam per quam constituitur persona, non tamen formaliter ut constituetur personam: quia persona constituitur ex subsistentia relativa ut modificante naturam, ac res Spiritus Sanctus non habet illam formaliter ex vi processionis, ut modificantem naturam, sed potest ut modificantem amorem seu impulsum in obiectum amatum. Quare procedit quidem Spiritus Sanctus ut subsistens in amore formaliter, ut subsistens verò in natura, materialiter & identice tantum, propter identitatem naturæ cum amore: amor enim perfectissimus vindicat sibi, etiam propria linea, quòd sit subsistens. Unde propterea (ut tertie probationi satisfiat) Spiritus Sanctus procedit ut realiter distinctus à Patre & Filio, quia procedit ut amor modificatus per substantiam relativam, distinctam à subsistentia Patris & Filii.

Ad quartam probationem, distinguo Majorem: Spiritus Sanctus formaliter ex vi processionis

nis procedit est: sub omni formalitate quæ est, nego Majorem: sub aliqua, concedo Majorem: & concessa Minori, nego Consequentiam. Et in illo in homine genito, & homine creato, quibus quantum ad esse eadem prædicata conveniunt; & tamen diversis formalitatibus terminantur, unus generationem, & alter creationem; hanc sub ratione communi entis creabilis, illam vero sub ratione aliqua peculiari entis. In isto etiam in corpore Christi Domini, existentis in sacramento altaris per transubstantiationem: nam licet in eo corpus Christi sit vivens, & animatum animâ rationali, non terminat tamen transubstantiationem sub ratione viventis aut animati formaliter, sed sub ratione corporis, ut docetur in Tractatu de Eucharistia. Non ergo requiritur, quod omne prædicatum formaliter habens ad esse, formaliter etiam se habeat ad terminandam actionem.

Objicies tertio: Spiritui sancto ex vi suæ processionis communicatur existentia divina: Ergo & divina essentia. Consequentia patet; nam in Deo essentia & existentia identificantur sine virtuali discrimine: unde si existentia divina Spiritui sancto ex vi processionis communicatur, non potest non illi communicari etiam ex vi processionis divina essentia. Antecedens verò probatur, quia cuilibet termino producto communicatur per se primò ex vi processionis existentia, cum producere nihil aliud sit quam dare esse.

Respondedo distinguendo Antecedens: Communatur existentia, tanquam conditio generalis cujuslibet productionis, concedo Antecedens: tanquam quid pertinet ad rationem formalem processionis ipsius, nego Antecedens, & Consequentiam. Dupliciter enim potest per aliquam productionem communicari existentia: primò tanquam per se primò specificativa illius productionis, eo modo quo terminus per se primò specificans generationem substantialem, est forma substantialis: secundò tanquam conditio generalis, quia hoc est necessarium ex communi ratione productionis; nec tamen existentia est formale specificativum cujuslibet productionis. Verbum ergo Divinum recipit primo modo existentiam, ex vi suæ processionis; quæ recipit intelligere, quod est formalissimè esse Dei, ut docet D. Thomas hic art. 2. secundo tertio modo Spiritus sanctus.

Objicies quartò: Processio per intellectum non habet rationem generationis in Deo in quantum est intellectio; aliàs omnis intellectio esset vera generatio; sed solum quatenus est divina: Atqui processio amoris in Deo, habet etiâ quoddam esse divina: Ergo ratio generationis illi convenit.

Respondedo distinguendo majorem: Intellectio in Deo habet rationem generationis, solum quatenus est divina, prout ly *divina* dicit rationem constitutivam divinæ naturæ, concedo Majorem: prout ly *divina* significat rationem in creati, manifestantis essentiam, relationes, & attributa, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Processio amoris in Deo habet quoddam esse divina: secundo modo, concedo Minorem, & Consequentiam.

Objicies quintò: Sequitur ex nostra sententia, Spiritum sanctum esse Filium realiter & identicè per processionem, esto non formaliter ex vi processionis: Consequens est absurdum: Ergo & insufficientis ratio à nobis tradita. Probatur sequela primò: Cui convenit definitio

A cum addito, cum eodem addito, convenit definitum: Sed Spiritui sancto convenit definitio filii, cum hoc addito, scilicet materialiter & identicè; cum sit procedens in similitudinem naturæ identicè per processionem, etsi non ex vi processionis formaliter: Ergo est identicè filius.

Secundò, Quod est simile producenti in natura formaliter ex vi processionis, est ex vi processionis formaliter filius: Ergo quod est simile producenti in natura per processionem identicè, est filius identicè per processionem.

Tertio, Spiritus sanctus est Deus identicè per processionem; quia per eam illi communicatur identicè natura divina: Ergo pariter erit per processionem identicè filius, etsi non formaliter ex vi processionis; quia per processionem habet esse similem identicè in natura Patri & Filio.

B Respondedo negando sequelam: ad primam probationem, nego Minorem: nam licet conveniat Spiritui sancto esse similem producenti in natura, cum illo addito, nempe identicè, definitio tamen filii non convenit illi cum addito; eò quod verba definitionis formaliter sint accipiendæ; ac proinde, cum in definitione filii dicatur, quod in similitudinem naturæ procedat, debet explicari formaliter ex vi processionis: unde addendo materialiter, ponitur aliquid destruens definitionem generationis, & rationem filii. Per quod ad secundam probationem constat solutio.

C Ad tertiam nego consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia in definitione Deitatis non ponitur quod competat vel non competat per processionem, aut ex vi processionis, bene tamen in definitione geniti & filii: unde ut Spiritus sanctus sit Deus, necessarium non est, quod Deitas illi competat formaliter ex vi processionis, bene tamen ut sit genitus & filius.

Objicies sextò: Ideò Verbum procedit in similitudinem naturæ cum suo principio, quia procedit ut simile objecto intellecto: Sed etiam Spiritus sanctus ex vi suæ processionis procedit ut similis objecto amato: Ergo non minus procedit in similitudinem naturæ, quam Verbum. Major est Divi Thomæ hic art. 4. & patet, quia objectum intellectum est essentia divina. Minor verò probatur. Ideò verbum procedit ut simile objecto intellecto, quia intellectus constituitur in actu completo per similitudinem objecti cogniti: Sed etiam voluntas constituitur in actu completo per similitudinem objecti amati: Ergo Spiritus sanctus ex vi suæ processionis procedit ut similis objecto amato. Major est D. Thomæ citati, & constat; terminus enim per actionem productus, debet maximè assimilari formæ, quæ constituit principium in actu completo, & est inspiratio agendi: Ergo ex hoc quod similitudo objecti constituit intellectum in actu completo, sequitur terminum per intellectum productionem productum, debere esse in similitudinem objecti.

E Minor autem probatur: Voluntas constituitur in actu completo per illud, à quo sumitur specificatio actionis, & termini per eam producti: Sed specificatio volitionis, & termini per eam producti, sumitur ab objecto, & similitudine ejus expressa, per quam voluntas determinatur ad volendum hoc objectum potius quam aliud: Ergo voluntas constituitur in actu completo, per similitudinem objecti amati.

Respondedo hoc argumentum tangere gravem difficultatem, quam resolvunt communiter Theologi 1. 2. quæst. 9. au scilicet objectum amatum,

212.

213.

214.

in

in intellectu per suam similitudinem expressam, concurrat activè ad sui amorem cum voluntate. Cajetanus, quem multi sequuntur, tenet partem affirmativam: Ferrariensis verò & plures alii, negativam; asserentes objectum cognitum extrinsecè solum & objectivè ad specificationem actus voluntatis concurrere. Quidquid sit de hac opinionum diversitate: omnes Authores in hoc conveniunt, quòd objectum cognitum se habet aliquo modo ut forma, quâ voluntas determinatur, ut in hunc potius quàm in illum actum prorumpat. Quo posito, salvari debet quare nihilominus non pertineat ad voluntatem producere formaliter similitudinem, sicut illam producit intellectus; quia objectum est forma, quâ ultimò cõpletur in ratione principii intellectiois.

215. Advertendum est igitur: quòd licet similitudo objecti in intellectu existens, sit aliquo modo forma, tam respectu voluntatis, quàm intellectus; aliter tamen, & aliter: nam se habet ad intellectum, ut forma in esse rei, hoc est ut forma realiter afficiens, perficiens, & actuans ipsum intellectum: ad voluntatem verò se habet ut forma in esse cognito; quia non inhæret illi, sed cum ea concurrat ut cognita, & ut illi ostensa; solumque in genere causæ finalis, & formalis extrinsecæ, seu specificantis ipsam volitionem, ut in Tractatu de actibus humanis ostendimus. Est autem proprium formæ in esse rei, determinare subiectum ad terminum sibi similem producendum; at verò formæ in esse cognito, sive concurrentis ut cognita tantum, proprium est, inquantum huiusmodi, ad se inclinare illud ad quod comparatur ut forma tali modo; atque ita & causare terminum, qui non sit per modum similitudinis, sed potius per modum actualis ponderis & inclinationis ad seipsam, quatenus repræsentat objectum; sive quatenus continet in esse repræsentativo bonitatem & convenientiam, quam habet objectum in se. Sive ergo ponatur quòd objectum in intellectu existens per suam similitudinem, activè concurrat ad actum voluntatis, sive non, salvatur quòd voluntas non debet producere simile, sed potius inclinationem. Unde in forma ad argumentum respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem, distinguo Majorem: idèd verbum procedit ut simile objecto intellecto, quia intellectus constituitur in actu completo per similitudinem objecti cogniti: ut per formam in esse rei, & realiter ipsum afficientem & actuantem, concedo Majorem: ut per formam tantum in esse cognito, seu solum ostensam & cognitam, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

216. Objicies ultimò: Proprium est voluntatis amantis producere tanquam terminum, unionem amantis cum re amata: Ergo perfectissima voluntas intra propriam lineam, producit perfectissimam unionem; Sed perfectissima unio in natura substantiali, est identitas numerica: Ergo voluntas Divina ex vi propriæ lineæ habebit communicare Spiritui sancto eandem naturam.

Nec valet si dicas, voluntatis esse proprium, producere unionem summam secundum affectum. Nam licet hoc sit verum in creatis, sicut in illis verum est, quòd intellectus producit simile secundum esse repræsentativum tantum, in Divinis tamen id erit verum de unione secundum naturam, sicut ex parte intellectus verum est de esse entitativo.

A Respondeo solutionem datam esse bonam. Ad impugnationem, nego paritatem. Licet enim quanto perfectior est amor, tanto perfectior debet esse unio; id tamen debet semper esse intra lineam amoris, non verò extrahat verò identitas in natura, est extra lineam amoris, non autem extra lineam intellectus, ut patet ex supra dictis.

§. VI.

Corollaria ex dictis.

EX dictis in decursu hujus articuli, quadam corollaria notatu digna deduci possunt, quæ breviter hic exponam.

In primis ergo ex dictis colligo, Verbum Divinum, ex vi suæ processionis, procedere ut Deum, secus verò Spiritum sanctum.

B Prima pars hujus corollarii à quibusdam ex nostris negatur: quia existimant quòd procedere ut Deum, denotat Deitatem produci. Sed fundamentum hoc falsum est: Verbum enim procedere ut simile formaliter ex vi processionis, conceditur ab omnibus Theologis, abique quòd similitudo dicatur producta: Ergo Verbum procedere ut Deum, non est Deitatem produci, sed ex vi processionis communicari: quare cum Verbo, & non Spiritui sancto, divina natura ex vi processionis communicetur, ut patet ex supra dictis, Verbum ex vi processionis procedit ut Deus, non verò Spiritus sanctus. Unde hæc consequentia: Spiritus sanctus ex vi suæ processionis est Deus spiritalis: Ergo ex vi suæ processionis est Deus, non valet: quia in antecedente, particula, ex vi, reduplicat spiritalis, & facit ut processio appelletur supra illum; ac denotat rationem impullus, vel passivæ spirationis, esse terminum formalem processionis Spiritus sancti, quod verissimum est. In consequente verò reduplicatio Deitatis, & significat illam esse terminum formalem ejusdem processionis, quod est falsum.

Colligo secundò, rationem Verbi & Filii secunda Trinitatis Persona esse formaliter idem abque virtuali discrimine; & solum distinguuntur ratione alicujus connotationis, quæ in ratione Verbi, non verò in ratione Filii importatur.

Hoc etiam corollarium sequitur evidentè ex principiis jam statutis: Nam si Verbum Divinum non esset formalissimè Filius, processio Verbi, seu dictio divina, non esset formalissimè generatio: Consequens est falsum, ut patet ex dictis. Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur. Eodem modo distinguuntur processionis, quo illarum termini formalissimè sumpti: Sed Verbum & Filius sunt termini divinæ dictionis & generationis: Ergo si virtualiter inter se differant, divina dictio, seu Verbi Divini productio, non erit formalissimè generatio.

E Præterea: Sicut Verbi & Filii virtualiter inter se differant, darentur in Deo quinque relationes, & sex notiones: Consequens est contra D. Thomam, & communem Theologorum sententiam: Ergo & c. Sequela probatur: quia tam distingueretur relatio Verbi à relatione Filii, quàm distinguatur relatio Spirantis à relatione Patris & relatione Filii, scilicet virtualiter: Sed hæc virtualis distinctio sufficit, ut relatio spirationis activæ numeretur ut distincta à relatione Paternitatis & Filiationis: Ergo eadem virtualis distinctio sufficeret, ut numeretur relatio Verbi ut distincta à relatione Filii. Et idem dicendum esset de notionibus.

Accedit etiam auctoritas D. Augustini, qui

(referent